

erat declinatio in morte, et firmamentum erat in flagello ejus; in laboribus hominum non fuit, et inter homines flagellatus non est: ille autem flagellatus hic, requievit ibi, « Quia flagellat omnem filium quem recipit ¹. » Sed cui dicis ista? Epulanti splendide, et induenti se quotidie purpura et bysso. Cui dicis? Qui transiit in dispositionem cordis. Merito sero dicturus est, « Mitte Lazarum, dicat » vel fratribus meis ²: » quando ei non conceditur fructus poenitentiae. Non enim poenitentia non datur, sed sempiterna erit poenitentia, et nulla salus post poenitentiam. Ergo isti « Transierunt in dispositionem cordis. »

XIV. « Cogitaverunt et locuti sunt malignitatem ³. » Sed loquuntur malignitatem homines et cum timore: isti autem quomodo? « Iniquitatem in altum locuti sunt. » Non solum locuti sunt iniquitatem; sed etiam clare, audientibus omnibus, superbe: Ego facio, ego ostendo, senties cum quo habes, vivere te non sinam. Vel cogitares ea: non etiam effunderes: vel intra claustra cogitationis mala cupiditas coërceretur, vel refrenaret eam intra cogitationem suam. Quare? An forte macer est? « Prodiat quasi ex » adipe iniquitas eorum. Iniquitatem in altum locuti » sunt. »

XV. « Posuerunt in coelum os suum, et lingua eorum » transiit super terram ⁴. » Quid est hoc, « Transiit super » terram? » Quod dictum est, « Posuerunt in coelum os » suum. » Hoc est enim, « Transiit super terram, » transeunt terrena omnia. Quid est, transire terrena omnia? Non se cogitat hominem subito mori posse, cum loquitur; quasi semper victurus minatur: transcendit cogitatio illius terrenam fragilitatem, nescit quali vase coopertus est; nescit quod scriptum est alio loco de talibus, « Exiet spiritus » ejus, et revertetur in terram suam; in illa die

¹ Hebr. xii, 6. — ² Luc. xvi, 19-31. — ³ Psal. lxxii, 8. — ⁴ Ibid. 9.

» peribunt omnes cogitationes ejus ¹. » Sed isti diem ultimum suum non cogitantes, loquuntur superbiam, et in coelum ponunt os suum, et transcendunt terram. Si ultimum suum diem non cogitaret, id est, judicii sui ultimum diem latro missus in carcerem, nihil illo esset immanius: et tamen posset effugere. Quo fugis ne moriaris? Certus erit ille dies. Quid est diu quod victurus es? Quantum est diu quod habet finem, etsi diu esset? Huc accedit quia non est: et non est diu, et incertum est ipsum quod dicitur diu. Quare hoc non cogitat? Quia posuit in coelum os suum, et lingua ejus transiit super terram.

XVI. « Ideo revertetur huc populus meus ². » Jam ipse Asaph revertitur huc. Vidit enim ista abundare iniquis, vidit superbis: redit ad Deum, et incipit quærere et disputare. Sed quando? « Cum dies pleni inveniuntur in » eis. » Quid est, « Dies pleni? Cum autem venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum ³. » Ipsa est plenitudo temporis, quando venit ille temporalia docere contemni, non habere magnum quidquid mali homines cupiunt, pati quidquid mali homines metuunt. Factus est via, revocavit ad cogitationem intimam, admonuit quid a Deo quærendum esset. Et vide de qua cogitatione reverberata in se, et quodam modo revocante fluctus impetus sui, transitur ad vera eligenda. « Ideo revertetur » populus meus huc, et dies pleni inveniuntur in eis? »

XVII. « Et dixerunt: Quomodo scivit Deus, et si est » scientia in Altissimo ⁴? » Vide per quam cogitationem transeunt. Ecce iniqui felices sunt, non curat Deus res humanas. Vere scit quid agamus? Videte quæ dicuntur. Rogamus, fratres, jam Christiani non dicant: « Quomodo » scivit Deus, et si est scientia in Altissimo? »

XVIII. Unde enim tibi videtur non scire Deum, et non

¹ Psal. cxv, 4. — ² Id. lxxii, 10. — ³ Gal. iv, 4. — ⁴ Psal. lxxii, 11.

esse scientiam in Altissimo? Respondet: « Ecce ipsi peccatores et abundantes in sæculo obtinuerunt divitias. ¹ » Et peccatores sunt, et abundantes divitias in sæculo obtinuerunt. Confessus est, quia ideo nolebat esse peccator, ut haberet divitias. Carnalis anima visibilibus rebus et terrenis vendiderat justitiam suam. Qualis justitia, quæ propter aurum habetur, quasi pretiosius sit aurum quam ipsa justitia, aut cum quisquam negat res alienas, majus damnum patitur cui negat, quam ille qui illi negat? Ille perdit vestem, iste fidem. « Ecce ipsi peccatores, et abundantes in sæculo obtinuerunt divitias. » Inde ergo nescit Deus, et inde non est scientia in Altissimo.

XIX. « Et dixi. Ergo sine causa justificavi cor meum. » Quando servio Deo, et ista non habeo; non serviunt illi, et his abundant: « Ergo sine causa justificavi cor meum, » et lavi in innocentibus manus meas ². » Hoc sine causa feci. Ubi est merces bonæ vitæ meæ? ubi est præmium servitutis meæ? Bene vivo, et egeo; et iniquus abundat. « Et lavi in innocentibus manus meas. »

XX. « Et fui flagellatus tota die ³. » A me non recedunt flagella Dei. Bene servio, et flagellor: non servit, et ornatur. Magnam quæstionem sibi fecit. Agitur anima, transit anima transitura ad contemnenda terrena et concupiscenda æterna. Transitus est ipsius animæ in hac cogitatione: ubi fluctuat in quadam tempestate, perventura est ad portum. Et quomodo solent ægri, qui lentius ægrotant, cum sanitas longe est; vicina sanitate plus æstuant: Accessionem criticam medici vocant, per quam transitur ad sanitatem: major ibi æstus, sed ducens ad salutem; major ibi ardor, sed vicina refectio. Sic ergo et hic æstuat. Nam periculosa verba sunt, fratres, molesta, et pene blasphema, « Quomodo scivit Deus? » Hoc est et « Pene: »

¹ Psal. LXXII, 12. — ² Ibid. 13. — ³ Ibid. 14.

non dixit, « Nescivit Deus: » non dixit, « Non est scientia » in Altissimo: » sed quasi quærens, hæsitans, dubitans. Hoc est quod ait paulo ante, « Pene effusi sunt gressus » mei. Quomodo scivit Deus, et si est scientia in Altissimo? » Non confirmat, sed ipsa dubitatio periculosa est. Per periculum transit ad sanitatem. Audi jam sanitatem: « Ergo in vanum justificavi cor meum, et lavi inter » innocentes manus meas: et fui flagellatus tota die, et » argutio mea in matutinum. » Argutio, correptio est. Qui arguitur, corripitur. Quid est, « In matutinum? » Non differtur. Differtur impiorum, mea non differtur: illa sera, vel nulla est; mea in matutinum. « Et fui flagellatus tota die, et argutio mea in matutinum. »

XXI. « Si dicebam: Narrabo sic ¹: » id est, docebo sic. Quomodo docturus? Quia non est scientia in Altissimo, quia non scit Deus? Hanc sententiam vis proferre, quia sine causa juste vivunt, qui juste vivunt, quia perdidit homo justus servitatem suam, quia magis Deus malis favet, aut neminem curat? Hoc vis dicere, hoc narrare? Reprimit se auctoritate compescente. Qua auctoritate? Vult homo aliquando erumpere in istam sententiam: sed revocatur Scripturis dicentibus ut semper bene vivatur, dicentibus quia Deus curat res humanas, quia discernit inter pium et impium. Ergo et iste volens jam istam proferre sententiam, revocat se. Et quid ait? « Si dicebam: Narrabo sic; ecce generationem filiorum tuorum reprobavi. » Reprobavi generationem filiorum tuorum, si narrabo sic: generationem justorum reprobabo. Sicut et quædam habent exemplaria: « Ecce generationi filiorum » tuorum cui concinui: » id est, cui filiorum tuorum concinui? id est, cui congrui, cui accommodatus sum? Disso-

¹ Psal. LXXII, 15.

nui ab omnibus, si sic doceo. Concinit enim qui consonat; qui autem non consonat, non concinit. Aliud dicturus sum quam dixit Abraham, quam dixit Isaac, quam dixit Jacob, quam dixerunt Prophetæ? Illi enim omnes dixerunt quia curat Deus res humanas: ego dicturus sum quia non curat? Major-ne in me prudentia, quam in illis? Major-ne intellectus in me quam in illis? Saluberrima auctoritas revocavit cogitationem ab impietate.

XXII. Et quid sequitur? « Si dicebam: Narrabo sic: » ecce generationem filiorum tuorum reprobavi. » Ergo ne reproberet, quid fecit? « Et suscepi cognoscere¹. » Suscepit cognoscere: Deus illi adsit, ut cognoscat. Interim, fratres, a magno lapsu revocatur, quando non se jam scientem præsumit, sed suscepit cognoscere quod nesciebat. Jam enim volebat quasi sciens videri, et prædicare nullam esse Deo curam de rebus humanis. Facta est enim ista iniquorum nequissima et impia doctrina. Sciatis fratres, multos disputare, et dicere quia Deus res humanas non curat, quia casibus reguntur omnia, vel quia stellis subjectæ sunt voluntates nostræ, quia unusquisque non pro meritis agitur, sed necessitate stellarum suarum: doctrina mala! doctrina impia. In hæc iste ibat, cujus pene commoti sunt pedes, et cujus paulominus effusi sunt gressus; in hunc ibat errorem: sed quia non concinebat generationi filiorum Dei, suscepit cognoscere; et damnavit scientiam, in qua justis Dei non congruebat. Et quid dicat, audiamus: quia suscepit cognoscere, et adjutus est, et didicit aliquid, et indicavit nobis. « Et suscepi, inquit, cognoscere. Hoc labor est ante me. » Vere magnus labor, cognoscere quomodo et Deus curet res humanas, et bene sit malis, et laborent boni! Magna vis quæstionis! Ideo, « Hoc labor est ante me. » Quasi

¹ Psal. LXXII, 16.

stat mihi in facie murus quidam: sed habes vocem Psalmi, » In Deo meo transgrediar murum¹. Hoc labor est ante me. »

XXIII. Verum dicis: Labor est ante te; sed ante Deum non est labor: fac te ante Deum ubi non est labor, et nec tibi erit labor. Et fecit hoc; nam dicit quandiu labor ante se: « Donec introeam in sanctuarium Dei, et intelligam in novissima². » Magna res, fratres. Jam diu laboro, inquit, et ante faciem meam laborem quemdam quasi inextricabilem video, ut cognoscam quomodo et justus sit Deus, et res humanas curet, et non sit iniquus, quod peccantes et scelera facientes felicitatem habent in hac terra, pii vero et Deo servientes in tentationibus plerumque et in laboribus fatigantur: magna difficultas est hoc scire, sed « Donec introeam in sanctuarium Dei. » In sanctuario enim Dei quid tibi præstatur, ut hanc solvas quæstionem? « Et intelligam, inquit, in novissima: » non in præsentia. Ego, inquit, de sanctuario Dei intendo oculum in finem, præsentia transgredior. Totum hoc quod vocatur humanum genus, omnis ista massa mortalitatis ventura est ad examen, ventura est ad libram, appendentur ibi opera hominum. Cuncta modo nubes involvit: sed Deo cognita sunt merita singulorum. « Et intelligam, » inquit, in novissima: » sed non a me; nam ante me labor est. Unde « Intelligam in novissima? » Intrem in sanctuarium Dei. Ibi ergo intellexit, et unde modo isti felices.

XXIV. « Verumtamen propter dolositatem posuisti eis³. » Quia dolosi sunt, id est, fraudulentum; quia dolosi sunt, dolos patiuntur. Quid est hoc, quia fraudulentum sunt, fraudem patiuntur? Fraudem volunt facere generi humano in omnibus nequitiiis suis, fraudem et ipsi pa-

¹ Psal. XVII, 30. — ² Id. LXXII, 17. — ³ Ibid. 18.

tiuntur, ut terrena bona eligant, et relinquunt æterna. Ergo, fratres, in eo quod fraudem faciunt, fraudem patiuntur. Quod jamdudum dixi, fratres, quale cor habet, qui ut lucretur vestem, perdit fidem? Ille cui tulit vestem passus est fraudem, an iste qui tanto damno percutitur? Si pretiosior est vestis quam fides, majore damno ille afficitur: si autem incomparabiliter fides excedit totum mundum, ille videbitur damnum vestis perpeti; huic autem dicitur: « Quid prodest homini, si totum mundum lucretur; animæ autem suæ damnum patiatur¹? » Ergo quid illis contigit? « Propter dolositatem posuisti eis: dejecisti eos dum extollerentur. » Non dixit: Dejecisti eos, quia elati sunt: non quasi posteaquam elati sunt dejecisti illos; sed in eo ipso quod elati sunt, dejecti sunt. Sic enim efferri, jam cadere est, « Dejecisti eos dum extollerentur. »

XXV. « Quomodo facti sunt in desolationem subito?² » Admiratur super eis, intelligens in novissima. « Defecerunt. » Vere quomodo sumus, qui dum extollitur, deficit, defecerunt. Quomodo dicit, « Defecerunt? » Quomodo qui intelligit in novissima. « Defecerunt: perierunt propter iniquitatem suam. »

XXVI. « Veluti somnium exurgentis³. » Quomodo defecerunt? Quomodo deficit somnium exurgentis. Fac hominem in somnis videre se invenisse thesauros: dives est, sed donec evigilet. « Veluti somnium exurgentis: » sic defecerunt, quomodo somnium evigilantis. Quæritur igitur, et non est: nihil in manibus, nihil in lecto. Pauper dormierat, dives in somnis factus fuerat: si non evigilasset, dives esset: evigilavit, invenit ærumnam, quam dimiserat dormiens. Et isti inveniunt miseriam, quam sibi comparaverant. Cum evigilaverint de hac vita, transit illud

¹ Matth. xvi, 26. — ² Psal. lxxii, 19. — ³ Ibid. 20.

quod quasi in somno tenebatur. « Veluti somnium exurgentis. » Et ne diceretur: Quid ergo, parva tibi videtur claritas eorum, parva tibi videtur pompa eorum, parvi tibi videntur tituli, imagines, statuæ, laudes, cunei clientium? « Domine, ait, in civitate tua imaginem illorum ad nihilum rediges. » Itaque, fratres mei, libere loquens de hoc loco, vel unde licet; quia quando vobis miscemur, magis vos ferimus, quam docemus: in nomine Christi et in timore ejus exhortor vos, ut quicumque ista non habetis, non cupiatis; quicumque habetis, non in eis præsumatis. Ecce dixi vobis, non dico, Damnamini: quia habetis; sed damnamini, si de talibus præsumatis, si de talibus inflemini, si propter talia magni vobis videamini, si propter talia pauperes non agnoscat, si generis humani conditionem communem propter excellentem vanitatem obliviscamini. Tunc enim Deus necesse est retribuatur in novissima, et in civitate sua imaginem talium ad nihilum redigat. Qui autem dives est, hoc modo sit, quo præcepit Apostolus: « Præcipe, inquit, divitibus hujus mundi non superbe sapere, neque sperare in incerto divitarum suarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum. » Abstulit superbiam divitum, dat consilium. Quasi dicerent: Divites sumus, superbe nos prohibes, jactare pompas divitiarum nostrarum vetas: quid ergo facturi sumus de istis divitiis? Usque adeo non est quod inde faciant? « Divites sint, inquit, in operibus bonis; facile tribuant, communicent. » Et quid prodest hoc? « Thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam¹. » Ubi debent sibi thesaurizare? Quo misit iste oculus, intrans in sanctuarium Dei. Exhorrescant omnes fratres nostri divites, abundantes pecunia, auro, argento, familia, honoribus,

¹ 1 Tim. vi, 17-19.

exhorrescant quod modo dictum est : « Domine, in civitate » tua imaginem illorum ad nihilum rediges. » Nonne digni sunt hæc pati, ut Deus in civitate sua imaginem illorum ad nihilum redigat, quia et ipsi in civitate sua terrena imaginem Dei ad nihilum redegerunt? « In civitate » tua imaginem eorum ad nihilum rediges. »

XXVII. « Quia delectatum est cor meum. » Dicit quibus rebus tentatur : « Quia delectatum est, inquit, cor » meum; et renes mei mutati sunt¹. » Quando me delectaverunt temporalia ista, mutati sunt renes mei. Potest et sic intelligi : « Quia delectatum est cor meum, in Deum; renes mei mutati sunt, » id est, libidines meæ mutatae sunt, et castus totus factus sum. « Renes mei mutati » sunt. » Et audi quomodo.

XXVIII. « Et ego ad nihilum redactus sum, et non cognovi². » Ego ille, qui modo ista dico de divitibus, aliquando talia desideravi : ideo, « Et ego ad nihilum redactus sum, » quando pene effusi sunt gressus mei. « Et ego ad nihilum redactus sum, et non cognovi. » Non est ergo desperandum et de illis, in quos talia dicebam.

XXIX. Quid est, « Non cognovi? Quasi pecus factus » sum ad te, et ego semper tecum³. » Multum interest inter istum et alios. Iste quasi pecus factus est desiderando terrena, quando redactus ad nihilum non cognovit æterna : sed non recessit a Deo suo, quia non illa desideravit a dæmonibus, a diabolo. Hoc enim jam vobis commendavi. Vox est Synagogæ, id est, illius populi qui non servivit idolis. Pecus quidem factus sum, a Deo meo terrena desiderans : sed nunquam recessi ab ipso Deo meo.

XXX. Quia ergo, quamvis factus pecus, non recessi a Deo meo, sequitur : « Tenuisti manum dexteræ meæ⁴. » Non dixit : « Manum dexteram meam, » sed, « Manum dex-

¹ Psal. LXXII, 21. — ² Ibid. 22. — ³ Ibid. 23. — ⁴ Ibid. 24.

» teræ meæ. » Si dexteræ manus est, manus habet manum. « Manum tenuisti dexteræ meæ, » ut deduceres me. Quid posuit, manum? Potestatem. Hoc enim dicimus quemquam habere in manu, quod habet in potestate : quomodo dixit diabolus Deo de Job : « Mitte manum » tuam, et tolle quæ habet¹. » Quid est, « Mitte manum » tuam? » Da potestatem. Manum Dei, potestatem Dei dixit : sicut scriptum est alio loco : « Mors et vita in manibus linguæ². » Numquid lingua habet manus? Sed quid est, « In manibus linguæ? » In potestate linguæ. Quid est, in potestate linguæ? « Ex ore tuo justificaberis, et ex » ore tuo condemnaberis³. Tenuisti ergo manum dexteræ » meæ, » potestatem dexteræ meæ. Quæ erat dextera mea? « Quia ego semper tecum. » In sinistram habebam, « Quia pecus factus sum, » id est, quia terrena in me fuit concupiscentia : sed dextera mea erat, quia semper tecum eram. Hujus dexteræ meæ manum tenuisti, id est, potestatem rexisti. Quam potestatem? « Dedit eis potestatem filios Dei fieri⁴. » Cœpit esse jam inter filios Dei, ad Novum Testamentum pertinens. Vide quomodo retenta est manus dexteræ ejus. « In voluntate tua deduxisti me. » Quid est, « In voluntate tua? » Non in meritis meis. Quid est, « In voluntate tua? » Audi Apostolum, qui fuit pecus primo terrena desiderans, et secundum Vetus Testamentum vivens, quid ait? « Qui primo fui blasphemus, et persecutor, et injuriosus; sed misericordiam consecutus sum⁵. » Quid est, « In voluntate tua? Gratia Dei sum id quod sum⁶. » Et cum gloria assumpsisti me. » Jam quo assumptus est, et in qua gloria, quis explicat? quis dicit? Expectemus hoc, quia in resurrectione erit, in novissimis erit. « Cum » gloria assumpsisti me. »

¹ Job. 1, 1. — ² Prov. XVII, 21. — ³ Matth. XII, 37. — ⁴ Joan. 1, 12. —

⁵ 1 Tim. 1, 13. — ⁶ 1 Cor. XV, 10.

XXXI. Et coepit cogitare felicitatem ipsam coelestem, et arguere se, quia pecus fuit, et terrena desideravit. « Quid enim mihi est in caelo, et a te quid volui super » terram? » Ex voce vestra intellexisse vos video. Comparavit voluntati suae terrenae praemium coeleste, quod accepturus est, vidit quid ibi sibi servaretur; et cogitans et aestuans in cogitatione cujusdam rei ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit², non dixit: Illud, aut illud mihi est in caelo; sed « Quid mihi est in caelo? » Quid est illud quod habeo in caelo? quid est? quantum est? quale est? Et, cum non transit quod habeo in caelo, « A te quid volui super terram? » Servas mihi tu: (Sic dicam ut possum, sed date veniam: accipite conatum meum, devotionem nitendi; nam explicandi nulla facultas est.) Servas, inquit, mihi tu in caelo divitias immortales, te ipsum; et ego volui a te in terra quod habent et impii, quod habent et mali, quod habent et facinorosi, pecuniam, aurum, argentum, gemmas, familias; quod habent et scelerati multi, quod habent multae foeminae turpes, multi viri turpes: haec pro magno desideravi a Deo meo super terram; cum servet se mihi in caelo Deus meus. « Quid enim mihi est in caelo? » Ostendere habet ipsum quid. « Et a te quid volui super terram? »

XXXII. « Defecit cor meum et caro mea, Deus cordis » mei³. » Hoc ergo mihi est in caelo servatum, « Deus cordis mei, et pars mea Deus meus. » Quid est, fratres? Inveniamus divitias nostras, eligat sibi partes genus humanum. Videamus homines cupiditatum diversitate laniari: eligant alii militiam, alii advocationem, alii diversas variasque doctrinas, alii negotiationem, alii agriculturam; istas partes sibi faciant de rebus humanis: clamet

¹ Psal. LXXII, 25. — ² I Cor. II, 9. — ³ Psal. LXXII, 26.

populus Dei, « Pars mea Deus meus. » Non ad tempus pars mea; sed « Pars mea Deus in saecula. » Aurum etsi semper habeo, quid habeo? Deum etsi non semper haberem, quam magnum bonum haberem? Huc accedit, quia mihi se ipsum promittit, et id me in aeternum habiturum promittit. Tantum habeo, et nunquam non habeo. Magna felicitas: « Pars mea Deus. » Quandiu? « In saecula. » Quoniam ecce vide quomodo illum amavit; fecit cor castum: « Deus cordis » mei, et pars mea Deus in saecula. » Factum est cor castum, gratis jam amatur Deus, non ab illo petitur aliud praemium. Qui aliud praemium petit a Deo, et propterea vult servire Deo; charius facit quod vult accipere, quam ipsum a quo vult accipere. Quid ergo, nullum praemium Dei? Nullum, praeter ipsum. Praemium Dei, ipse Deus est. Hoc amat, hoc diligit: si aliud dilexerit, non erit castus amor. Recedis ab igne immortali, frigesces, corrumperis. Noli recedere, corruptio tua erit, fornicatio tua erit. Jam iste redit, jam istum poenitet, jam poenitentiam iste eligit, jam dicit: « Pars mea Deus. » Et quomodo delectatur in ipso, quem sibi partem elegit?

XXXIII. « Ecce qui longe se faciunt a te, peribunt¹. » Iste ergo recessit a Deo, sed non longe: « Quia quasi » pecus factus sum, inquit, et ego semper tecum. » Illi vero longe recesserunt, quia non solum terrena desideraverunt, sed ea a daemonibus et a diabolo petierunt. « Qui longe se faciunt a te, peribunt. » Et quid est, longe a Deo fieri? « Perdidisti omnem qui fornicatur abs » te. « Huic fornicationi contrarius est amor castus. Quis est amor castus? Amat? jam anima sponsum suum: quid ab illo quaerit, ab sponso suo quem diligit? Forte quomodo sibi eligunt homines aut generos aut sponso foeminae: eligit forte divitias et aurum ejus amat, et fundos, et ar-

¹ Psal. LXXII, 27.

gentum, et pecuniam, et equos, et familiam, et cætera? Absit. Iste ipsum solum amat, gratis amat; quia in ipso habet omnia, quia per ipsum facta sunt omnia¹. « Perdidisti, inquit, omnem qui fornicatur abs te. »

XXXIV. Tu autem quid facis? « Mihi autem adhærere Deo bonum est². » Hoc est totum bonum. Vultis amplius? Doleo volentes. Fratres, quid vultis amplius? Deo adhærere nihil est melius, quando eum videbimus facie ad faciem³. Modo ergo quid? Quia adhuc peregrinus loquor: « Adhærere, inquit, Deo bonum est: » sed modo in peregrinatione, quia nondum venit res, « Ponere in Deo spem meam. » Quandiu ergo nondum adhæsisti, ibi pone spem. Fluctuas, præmitte ad terram ancoram. Nondum hæres per præsentiam, inhære per spem. « Ponere in Deo spem meam. » Et quid hic ages, ponens in Deo spem tuam? Quod erit negotium tuum, nisi ut laudes quem diligis, et facias tecum coamatores ejus? Ecce si amares aurigam, non rapes cæteros ut tecum amarent? Amator aurigæ quacumque transit loquitur de illo, ut cum illo eum ament et cæteri. Gratis amantur flagitiosi homines, et a Deo præmium quæritur ut ametur? Ama Deum gratis, nulli invidias Deum. Rapite eum quotquot potestis, quotquot possessuri estis: non fit angustus; nullos in illo limites facietis; totum singuli possidebitis, et totum omnes habebitis. Ergo hoc fac cum hic es, id est, cum ponis in Deo spem tuam. Quid enim sequitur? « Ut annuntiem omnes laudes tuas in atriis filiæ Sion. Ut annuntiem omnes laudes tuas; » sed ubi? « In atriis filiæ Sion: » quia prædicatio Dei præter Ecclesiam inanis est. Parum est laudare Deum, et annuntiare omnes laudes ejus. In atriis filiæ Sion annuntia. Ad unitatem tendere, noli dividere populum; sed rape ad unum, et fac

¹ Joan. 1, 3. — ² Psal. LXXII, 28. — ³ I Cor. XIII, 12.

unum: Oblitus sum quandiu dixi. Jam finito Psalmo, et ex isto odore conjicio me diuturnum habuisse sermonem: sed studiis vestris non sufficio; violenti estis nimis: utinam ista violentia rapiatis regnum coelorum!

ENARRATIO

IN PSALMUM LXXIII.

Sermo ad populum.

I. PSALMI hujus titulus est, « Intellectus Asaph¹. » Asaph latine Congregatio, græce Synagoga dicitur. Videamus quid intellexerit ista Synagoga. Nos autem intelligamus primitus Synagogam: exinde intelligemus quid intellexerit Synagoga. Omnis congregatio generali nomine Synagoga appellatur: et pecorum et hominum potest dici congregatio; non autem hic pecorum congregatio est, quando audivimus intellectum. Nam homo cum in se neglexerit intellectum in honore positus, quid de illo dictum est, audi: « Homo in honore positus non intellexit, com- » paratus est jumentis insensatis, et similis factus est » illis². » Quia ergo non est pecorum congregatio, nec diu disserendum est, nec diligentius commendandum: sed quia hominum est, quorum hominum sit hoc debemus intelligere. Non utique eorum hominum est, qui in honore positi non intelligentes, comparati sunt jumentis insensatis, et similes facti sunt eis; sed eorum qui intelligunt. Præscribit enim hoc titulus Psalms, dicens: « In-

¹ Psal. LXXIII, 1. — ² Id. XLVIII, 13.